

کارکردن در شرایط ناایمن

زیان مرگ بر اثر حوادث کاری در ایران، حداقل ۸۱۴ میلیارد تومان در سال است

بخش‌های ساختمانی و صنعتی هستند، اما پشت میز نشین‌ها نیز به واسطه نبود استانداردهای سلامت بر اثر کار زیاد و مداوم فرسوده و بیمار می‌شوند. اگر چه مرگ مستقیم بر اثر حوادث کار عمدتاً مرتبط با مشاغل سخت یا آن دسته مشاغلی است که نظارت‌های کمی بر آن وجود داشته و کارفرمایان در آن مشاغل کارگران روزمزد و در مواردی غیرمجاز را استخدام می‌کنند، اما مرگ بر اثر بیماری‌های ناشی از کار متوجه همه مشاغل است. یکی از دلایل مهمی که بیماری‌های ناشی از کار و به تبع آن مرگ به این دلیل را افزایش می‌دهد، ساعات کاری زیاد در ایران است. با وجود اینکه همواره این انتقاد وجود دارد که میزان تعطیلات در ایران زیاد است، اما با توجه به اینکه میزان ساعات کار هفتگی در ایران بیش از بسیاری از کشورهای، به صورت کلی شاغلان ایرانی ساعات بیشتری را در محل کار حضور دارند و در مواردی با اضافه کاری اجباری نیز روبه‌رو هستند. همین موضوع فرسودگی نیروی کار را افزایش داده و بیماری‌های ناشی از کار کردن را بیشتر می‌کند. مقایسه ساعات کاری و دستمزد در کشورهای مختلف

حوادث کار در ایران

آمارهای جهانی نشان می‌دهد روزانه ۶ هزار و ۳۰۰ نفر بر اثر حوادث

اگر این فرض را بپذیریم که روزانه در ایران ۲/۲ نفر جان خود را بر اثر حوادث ناشی از کار از دست می‌دهند، هر روز در کشور ما به دنبال اینگونه حوادث ۱۸ هزار روز کاری از بین می‌رود. این در حالی است که آمارهای رسمی ضدونقیضی در مورد حوادث کار در ایران وجود دارد. مسئولان وزارت کار تعداد کشته‌شدگان بر اثر حوادث کار در سال ۹۵ را ۸۱۴ نفر اعلام کردند، اما یک مقام مسئول در پزشکی قانونی با بیان اینکه جان‌باختگان حوادث کار در ایران در این سال رشد ۳۰ درصدی داشته است، ما را به عدد تخمینی بیش از ۳ هزار کشته بر اثر حوادث کار در ایران می‌رساند. ایران به مانند تلفات تصادفات جاده‌ای در این زمینه نیز وضعیت نگران‌کننده‌ای دارد و این واقعیت زمانی هشداردهنده می‌شود که بدانیم حدود ۶ برابر آمار فوتی‌های حوادث شغلی بر اثر ابتلا به بیماری‌های شغلی می‌میرند.

مردن به خاطر کار کردن؛ تصور چنین اتفاقی برای ما تصویری بعید و دور از ذهن است، اما بررسی آمارها مربوط به حوادث کار در ایران نشان می‌دهد مرگ فقط برای همسایه نیست و عدم رعایت حداقل ایمنی هادر محیط کار تمامی کارکنان ایرانی را به صورت مستقیم و غیرمستقیم در معرض خطر مرگ قرار داده است. هر چند بیشترین کشته‌شدگان مستقیم و غیرمستقیم حوادث کار شاغلان در

ترگس صابری

روزنامه نگار

مشکلات اسکلتی - عضلانی، عوارض شغلی حاصل از سروصدای زیاد در محیط کار و عوارض شیفت‌های کاری طولانی و نامنظم شایع‌ترین بیماری‌های شغلی و سرطان‌های ناشی از بیماری‌های شغلی است

روزانه ۶ هزار نفر قربانی کار

آمارهای جهانی نشان می‌دهد روزانه ۶ هزار و ۳۰۰ نفر بر اثر حوادث کار در سراسر جهان جان خود را از دست می‌دهند. هر چند تعداد بالای کارگران در یک کشور می‌تواند قربانیان حوادث کار را نیز افزایش دهد، اما رابطه مستقیمی میان حوادث کار و توسعه‌یافتگی وجود دارد.

سال، بیش از ۸۰۰ کارگر ساختمانی در اثر حوادث ناشی از کار جان باختند. حوادث کار منجر به مرگ در استان تهران رشد ۳۴ درصدی در مقایسه با آمار مدت مشابه سال قبل خود داشته، به گونه‌ای که در چهار ماهه اول سال ۹۶ حوادث ناشی از کار جان ۱۲۱ نفر را در استان تهران گرفت.

اگر آماری را که پزشکی قانونی از حوادث ناشی از کار ارائه داده مینا قرار دهیم، حداقل در سال ۹۵ آمار قربانیان حوادث کار جهشی معنا دار داشته است. افزایش ۳۰ درصدی تلفات حوادث ناشی از کار به معنای این است که بیش از ۳ هزار نفر در این سال بر اثر این حوادث جان خود را از دست داده‌اند. حدود نیمی از قربانیان حوادث کار در ایران کارگران ساختمانی هستند. اگر به آمار هزار و ۲۰۰ کارگر ساختمانی که در سال ۹۴ جان خود را بر اثر حوادث ناشی از کار از دست داده‌اند ۳۰ درصد اضافه کنیم به عدد هزار و ۵۶۰ نفر می‌رسیم، حال آنکه به گفته مسئولان، این تنها نیمی از قربانیان است و در کل تعداد قربانیان حوادث کار تنها در یک سال به ۳ هزار و ۱۲۰ نفر می‌رسد. ریشه تناقض‌های موجود البته به راحتی قابل کشف است. وزارت کار نمی‌تواند اطلاعات دقیقی از حوادث کار داشته باشد؛ چرا که تنها به واسطه گزارش‌های واسطه که برای دریافت حقوق و غرامت دریافت می‌کند، به جمع‌آوری آمار می‌پردازد، اما پزشکی قانونی تنها مرجعی است که هر حادثه‌دیده‌ای به ویژه در صورت فوت به آنجا فرستاده می‌شود. این سازمان می‌گوید سقوط از بلندی، اصابت جسم سخت، سوختگی و کمبود اکسیژن از مهمترین عوامل فوت کارگران است.

مرگ غیر مستقیم ناشی از کار

غیر از مرگ مستقیم ناشی از حوادث کار، مرگ غیر مستقیم ناشی از کار کردن را نیز باید ذیل مقوله کار ایمن بررسی کنیم. آمار مرگ غیر مستقیم ناشی از کار ۶ برابر مرگ مستقیم است و حتی با پذیرفتن آمار وزارت کار سالانه نزدیک به ۵ هزار نفر به این دلیل جان خود را از دست می‌دهند. این اتفاق به دنبال مصدومیت‌ها، آلودگی‌ها و دیگر عوامل جسمی و روانی رخ می‌دهد. در سال گذشته ۳۰ هزار نفر بر اثر حوادث کار آسیب دیده‌اند. قطع انگشت بیشترین حادثه‌ای بوده که برای کارگران رخ داده است. بر اساس گزارشی که وزارت بهداشت ارائه داده، مشکلات اسکلتی - عضلانی، عوارض شغلی حاصل از سروصدای زیاد در محیط کار و عوارض شیفت‌های کاری طولانی و نامنظم شایع‌ترین بیماری‌های شغلی و سرطان‌های ناشی از بیماری‌های شغلی همانند سرطان ریه خطرناک‌ترین مخاطرات محیط‌های شغلی است. شاید بتوان به این فهرست مخاطرات روانی محیط‌های کاری را نیز اضافه کرد. امنیت شغلی پایین در ایران زمینه رقابت ناسالم در بسیاری از محیط‌های کاری را به وجود می‌آورد. زمانی که بیش از ۹۵ درصد

کار در سراسر جهان جان خود را از دست می‌دهند، هر چند تعداد بالای کارگران در یک کشور می‌تواند قربانیان حوادث کار را نیز افزایش دهد، اما رابطه مستقیمی میان حوادث کار و توسعه‌یافتگی وجود دارد. عمده قربانیان حوادث کار در کشورهای در حال توسعه هستند و برخی برآوردها نشان می‌دهد هر چند در یک دهه گذشته آمار کشته‌شدگان حوادث کار در سراسر جهان کمتر شده، اما در کشورهای در حال توسعه یا قربانیان حوادث کار بیشتر شده‌اند یا تغییر زیادی در این آمار به وجود نیامده است. آمارهای وزارت کار نیز نشان می‌دهد ایران در زمینه کاهش حوادث کار موفق عمل کرده است. هر چند این آمارها جزئیات حوادث کار را تا سال ۹۵ نشان می‌دهند، اما همین آمار تاخیری نیز ثابت می‌کند ایران روندی کاهش در زمینه تلفات ناشی از حوادث کار داشته است. این آمار هر چند به روز نشده، اما مورد تشکیک قرار گرفته، چنانکه شه‌ریور سال گذشته مدیر کل پزشکی قانونی استان تهران درباره حوادث ناشی از کار گفت بیش از نیمی از حوادث کار منجر به مرگ در بخش ساختمان رخ می‌دهد. سال ۹۴ قریب هزار و ۲۰۰ کارگر ساختمانی جان خود را در اثر حوادث ناشی از کار از دست دادند. به گفته دکتر مسعود قادی‌پاشا، مدیر کل پزشکی قانونی تهران، سال ۹۵ این آمار ۲۰ درصد افزایش یافت و تنها در ۶ ماهه اول این

۸

خسارت حوادث کار

برآوردهای سازمان بین‌المللی کار نشان می‌دهد، حوادث ناشی از کار روزانه میلیاردها تومان به اقتصاد جهان ضربه می‌زند. مرگ هر کارگر به طور مستقیم یک میلیارد تومان به اقتصاد هر کشور آسیب می‌زند و با این اتفاق حدود ۷ هزار و ۵۰۰ روز کاری نیز از بین می‌رود.

مسئولان نرخ اختلالات روانی در ایران را کمی کمتر از میانگین جهانی می‌دانند، اما خلط مبحثی در این مورد اتفاق افتاده و آن این است که نداشتن بیماری حاد روانی لزوماً به معنای سلامت روان نیست، حال آنکه مخدوش بودن سلامت روان خود به بیماری‌های روانی، عصبی و جسمی دامن می‌زند.

خسارت‌های اقتصادی ناشی از حوادث کار

برآوردهای سازمان بین‌المللی کار نشان می‌دهد، حوادث ناشی از کار روزانه میلیاردها تومان به اقتصاد جهان ضربه می‌زند. مرگ هر کارگر به طور مستقیم یک میلیارد تومان به اقتصاد هر کشور آسیب می‌زند و با این اتفاق حدود ۷ هزار و ۵۰۰ روز کاری نیز از بین می‌رود. این نسبت نشان می‌دهد ایران سالانه از حوادث ناشی از کار میلیاردها تومان ضرر کرده و میلیاردها ساعت کاری را از دست می‌دهد. تنها در سال ۹۵ و با استناد به آمار وزارت کار ۸۱۴ میلیارد تومان خسارت ناشی از مرگ بر اثر حوادث کاری متوجه اقتصاد کشور شده است. رقم ساعت‌های کاری که بر اثر این حوادث از بین رفته است سر به فلک می‌گذارد، حال آنکه پیشگیری از حوادث کار بازدهی زیادی داشته و علاوه بر کارفرمایان اقتصاد کشورها را نیز منتفع می‌کند.

بر اساس آخرین مطالعات و تحقیقات انجام شده توسط سازمان بین‌المللی تامین اجتماعی (ISSA) سرمایه‌گذاری در زمینه پیشگیری در زمینه ایمنی و بهداشت کار در بنگاه‌های اقتصادی نشان می‌دهد حداقل نرخ منافع حاصل از سرمایه‌گذاری در این زمینه برابر ۲/۲ واحد به ازای هر واحد سرمایه‌گذاری در سال است. بدین معنا که به ازای هر یک ریال سرمایه‌گذاری سالانه در زمینه پیشگیری ایمنی و بهداشت کار برای هر یک از کارگران یک بنگاه اقتصادی مبلغ حداقل ۲/۲ ریال بازگشت سرمایه در سال عاید شرکت می‌شود. این تحقیق نشان می‌دهد این منافع در برخی شرایط به بیش از ۵ واحد نیز می‌رسد و اثرات مثبت ارتقای ایمنی و بهداشت کار در بنگاه‌های اقتصادی سبب افزایش انگیزه کاری در میان کارگران، ارتقای جایگاه و چهره موفق شرکت، کاهش مشکلات و ناهنجاری‌های کاری و افزایش کیفیت محصول نهایی نیز می‌شود.

از قراردادهای در بازار کار قراردادهای موقت است و در شرایطی که مدت زمان این قراردادهای در بسیاری موارد کوتاه است، خودبه‌خود شغال ماندن به جنگیدن نیاز دارد. این جنگیدن چه خود را در رقابت سالم نشان دهد و چه در رقابت ناسالم نمود پیدا کند، استرس و اضطراب را تشدید می‌کند و به اختلالات روانی دامن می‌زند. بر این اساس، رتبه پایین ایران در گزارش سالانه احساس خوشبختی سال ۱۸ و ۲۰ توجیه‌پذیر است. در این گزارش از نظر تعداد روزهای کاری از دست رفته به دلیل اختلالات افسردگی جدی مراکش در دنیا اول، گرینلند دوم و ایران سوم معرفی شده است. به رغم اینکه

۷ جدول شماره ۱

مقایسه ساعات کاری و دستمزد در کشورهای مختلف

کشور	ساعت کار هفتگی	دستمزد به دلار برای هر ساعت
فرانسه	۳۵	۸/۲۴
استرالیا	۳۸	۹/۵۴
انگلیس	۳۸	۷/۱۶
ایرلند	۳۹	۸/۴۴
هلند	۴۰	۸/۲
کانادا	۴۰	۷/۹
ژاپن	۴۰	۵/۵۲
آمریکا	۴۰	۶/۲
آلمان	۴۰/۵	۷/۹
ایران	۴۴	۱/۲

۷ جدول شماره ۲

قربانیان حوادث کار به روایت وزارت کار

سال	تعداد
۱۳۸۷	۱۳۰۸
۱۳۸۸	۱۱۱۰
۱۳۸۹	۱۱۶۷
۱۳۹۰	۱۲۲۳
۱۳۹۱	۱۱۹۹
۱۳۹۲	۱۰۹۲
۱۳۹۳	۱۰۸۴
۱۳۹۴	۹۰۳
۱۳۹۵	۸۱۴